

ОДЗИВИ ЧИТАЛАЦА

Мајор **ЂУРО КАРАНОВИЋ**

„УПОТРЕБА АРТИЉЕРИЈЕ У НАПАДНИМ КОЛОНАМА”

У чланку под горњим насловом¹⁾ покренуто је питање које досада у стручној литератури и нашим правилима није било довољно обрађено. Базирајући своје излагање на основним поставкама о употреби борбеног поретка у нападним колонама, изнетим у раније објављеним чланцима,²⁾ писац је, по моме мишљењу, правилно обрадио основна питања која се односе на начин употребе артиљерије. Међутим, у чланку има и неких поставки које би, по мом мишљењу, требало детаљније разјаснити и по њима изједначити гледишта, па ћу се на њих осврнути.

Разматрајући поделу артиљерије у нападним колонама писац каже:

„Напад у нападним колонама условљава и поделу артиљерије на: *артиљерију колоне* — пратећу артиљерију (батаљонска, пуковска и придата артиљерија) и артиљериску групу колоне, и *артиљерију која стоји на непосредном расположењу команданта дивизије*, тј. дивизијску арт. групу (ДАГ) или део артиљерије у резерви...“ „Оваква подела артиљерије намеће потребу да се она групише у *артиљериске групе колоне* — АГК (колонску артиљерију) и у *дивизијску артиљериску групу* (ДАГ)... Под појмом „артиљерија колоне“ подразумева се сва артиљерија у колони..., док под појмом „колонска артиљерија“ треба схватити само артиљериску групу колоне“.

Основну поделу артиљерије у нападу у нападним колонама, као и њено груписање, писац је, по моме мишљењу, добро објаснио, али је за појам „артиљериска група колоне“ (АГК) дао још један термин „колонска артиљерија“ који непотребно усложњава постојећу терминологију и може изазвати забуну. Ово је, изгледа, осетио и сам писац, јер је одмах затим дао дефиниције за термине „артиљерија колоне“ и „колонска артиљерија“ и подвукао разлику међу њима. Као што је познато, у војној литератури и нашим правилима у ешелонском борбеном поретку усвојен је термин „артиљериска група“, па према томе и у борбеном поретку у нападним колонама сматрам да треба задржати исти термин за појам који по суштини одговара, например,

¹⁾ Пуковник Миодраг Китић, „Употреба артиљерије у нападним колонама“ („Војно дело“, бр. 11/1954).

²⁾ Пуковник М. Симић, „Борбени поредак у нападним колонама“ („Војно дело“, бр. 3/1954) и потпуковник З. Мусић, „О нападу у нападним колонама“ („Војно дело“, бр. 6/1954).

пуковској артиљериској групи. Пошто је термин „артиљериска група колоне“ (АГК) потпуно јасан, а такође и термин „артиљерија колоне“ (под којим се подразумева сва формациска и придата артиљерија у једној колони), сматрам да је погоднији израз „артиљериска група колоне“ (АГК), па би га требало задржати, док термин „колонска артиљерија“ не би требало уопште употребљавати, јер, по моме мишљењу, само непотребно компликује нашу терминологију.

При разматрању тежње за осамостаљењем колона у артиљериском смислу и потребе да командант дивизије има довољно артиљерије у својим рукама, писац каже:

„Ако не постоје никакви услови за маневровање ватром дивизиске артиљериске групе, онда је не треба ни формирати. Но, ако се у том случају предвиђа да ће се у току динамике боја, нарочито у борби у дубини, појавити могућност маневра артиљерије ватром или покретом, командант дивизије може у почетку задржати део артиљерије у својој резерви, с тим да у току борбе, према потреби, образује ДАГ на правцу дејства главне колоне или да ову артиљерију прида некој од нападах колоне. Ова артиљерија, која у овом случају има улогу артиљериске резерве, дејствовала би у артприпреми и артподршци са осталом артиљеријом“.

Ова поставка, како у погледу задржавања дела артиљерије у резерви, тако исто и у погледу начина њене употребе, изгледа ми у извесној мери контрадикторна. По моме мишљењу, у нападу уопште, па и при нападу упадним колонама, нападач има иницијативу у својим рукама и у могућности је да главне снаге и средства групише на правцу главног удара, те задржавање артиљерије у резерви није оправдано, поготово у оквиру пешадиске дивизије. Из излагања писца може се видети тежња за ангажовањем целокупне расположиве артиљерије, али употреба термина „*артиљериска резерва*“ који иначе означава одређени појам, може довести до неспоразума. Даље, писац предлаже да артиљерија која је задржана у резерви дејствује у артприпреми и артподршци као и остала артиљерија. Таква артиљерија у суштини не може претстављати артиљериску резерву, већ ова, по улози коју јој намењује писац, дејствује као ДАГ, пошто се за извршење задатка мора развити у одговарајући борбени поредак.

Ако већ писац предвиђа образовање арт. резерве, којој би се још од самог почетка напада планирали задаци, тј. у артприпреми и артподршци, и која би се касније, у току борбе у дубини, претворила у ДАГ, онда се поставља питање, зашто та артиљерија не би од почетка напада претстављала ДАГ. Ако се, пак, ради о придавању те артиљерије у току борбе у дубини појединим упадним колонама, онда

се то исто може учинити и из групе ДАГ. Ако пак не постоје никакви услови за маневровање ватром ДАГ-а у току прве две фазе арт. напада, онда то исто важи и за арт. резерву онакву какву је писац замишља. Полазећи од основних принципа који важи за груписање артиљерије у нападу на правцу главног удара и оправдане тежње да се за стварање надмоћности привуче чак и артиљерија других ешелона, сматрам да нема никаквог оправдања за задржавање дела артиљерије у резерви, тим пре што је вероватно да ће се у овом случају располагати релативно мањом количином артиљерије него у нападу под нормалним условима. Према изложеном, мишљења сам да овај део артиљерије који писац предлаже за артиљериску резерву треба придати главној нападној колони. Ако се у току боја у дубини укаже потреба да командант дивизије има изванредан део артиљерије непосредно под својом командом ради подршке увођења у бој резерве или испољавања утицаја на правцу неке друге колоне, онда се за ову сврху може узети или ангажовати изванредан део артиљерије из главне колоне. Јасно је, да при оваквој расподели артиљерије треба још у припремном периоду напада ово имати у виду и предвидети могућност маневра артиљериских јединица покретом, пошто се у току напада улога појединих колоне може променити. Таквих примера, у којима је нападна колоне на помоћном правцу у току боја добијала главну улогу у борбеном поретку дивизије, имали смо и у нашем НОР-у, а нарочито је познат пример из завршних операција IV армије 1945 год.

При разматрању питања командовања артиљеријом и односа команданта артиљерије колоне према команданту колоне писац каже:

„Најстарији артиљериски командант у једној колони начелно је командант артиљерије колоне. Ако је у колони мало артиљерије, он је уједно и командант колонске артиљерије (АГК); а ако у колони има више артиљерије, за команданта колонске артиљерије (АГК) треба одредити посебно лице, што ће скоро редовно бити случај код главне колоне“.

Ова поставка ми изгледа применљива само у ређим случајевима, кад у саставу главне колоне има доста артиљерије (на пример, два цела пука или без једног или два дивизиона), што може бити само изузетан случај (кад се не образује ДАГ). Међутим, у многим другим случајевима ово се неће моћи у потпуности применити.

Ако би нападна колоне била слабијег састава од једног пешадиског пука, онда би најстарији артиљериски старешина у колони био командант артиљерије колоне и уједно командант артиљериске групе колоне (АГК). Ако је, пак, колоне јачине једног пешадиског пука и

више (што ће у оквиру пд бити бити чешћи случај код главне колоне), онда се у погледу старешинства по артиљериској линији, по моме мишљењу, могу јавити две варијанте.

а) Када је нападној колони придато артиљерије мање од једног артиљериског пука (а од ове артиљерије се образује АГК), онда би се начелник артиљерије пешадиског пука (НАпп) појавио као командант артиљерије колоне (најстарији артиљериски старешина), а један командант дивизиона као командант АГК. Командант артиљерије колоне имао би право да предлаже начин употребе артиљерије, не искључујући сарадњу НАпп са осталим артиљериским старешинама при састављању предлога команданту колоне. У току динамике боја основна бригада НАпп односила би се на рад пратеће и придате артиљерије јединицама колоне и он би имао улогу саветодавног органа команданта колоне за употребу артиљериске ватре АГК.

б) Када је, пак, нападна колона ојачана пуком артиљерије (комплетним или без једног дивизиона), онда се командант тога пука, као најстарији артиљериски старешина у колони, појављује у улози команданта артиљерије колоне. Ако се од ове артиљерије образује АГК, смаграм да би било непотребно одређивати друго лице за команданте АГК, већ би ту улогу имао командант ап, тим пре што не би било корисно стварање још једног степена у командовању (да командант артиљерије колоне командује својом артиљеријом преко посебног команданта АГК). НАпп сарађивао би са командантом артиљериског пука и појављивао би се као његов помоћник за питања употребе пуковске артиљерије.